

Előzetes adatok a háztartások 2014. első félévi fogyasztásáról

Tartalom

[A háztartások havi fogyasztási kiadásának színvonala és szerkezete 1](#)

[A háztartások havi fogyasztása az alsó és a felső jövedelmi ötödben 2](#)

[A háztartások havi fogyasztása a településtípusa szerint3](#)

A háztartások havi fogyasztási kiadásának színvonala és szerkezete

A háztartások egy főre jutó átlagos havi kiadása 2014 első félévében **66,5 ezer forint volt, 3,5%-kal magasabb, mint egy évvel korábban.** A vizsgált időszak alatt a fogyasztói árak nem változtak, így a fogyasztás volumene is azonos nagyságrendben emelkedett. A kiadások – a lakásfenntartás és háztartási energia kivételével – minden területen nőttek. Az árváltozást is figyelembe véve mindössze az élvezeti cikkek fogyasztásának volumene esett vissza.

1. tábla

A háztartások egy főre jutó havi kiadása fogyasztási főcsoportok szerint

Fogyasztási főcsoportok	2013.	2014.	Változás az előző évi %-ában		Árindex, %
	első félév, forint	első félév, forint	folyó áron	összehasonlító áron ^{a)}	
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	15 684	16 134	102,9	103,9	99,1
Szeszes italok, dohányárak	2 007	2 125	105,9	97,0	109,2
Ruházat és lábbeli	1 754	1 865	106,3	107,2	99,2
Lakásfenntartás és háztartási energia	17 334	16 447	94,9	104,7	90,7
Lakberendezés, háztartásvitel	2 008	2 221	110,6	110,4	100,2
Egészségügy	2 896	3 122	107,8	105,2	102,5
Közlekedés	7 453	8 447	113,3	113,5	99,8
Hírközlés	4 416	4 952	112,1	111,2	100,8
Kultúra, szórakozás	3 505	3 585	102,3	102,0	100,3
Oktatás	398	424	106,5	102,9	103,6
Vendéglátás, szálláshelyszolgáltatás	2 631	2 783	105,8	102,9	102,8
Egyéb termékek és szolgáltatások	4 185	4 434	105,9	100,0	106,0
Mindösszesen	64 271	66 539	103,5	103,6	100,0

^{a)}Az egyes főcsoportok árindexével számolva.

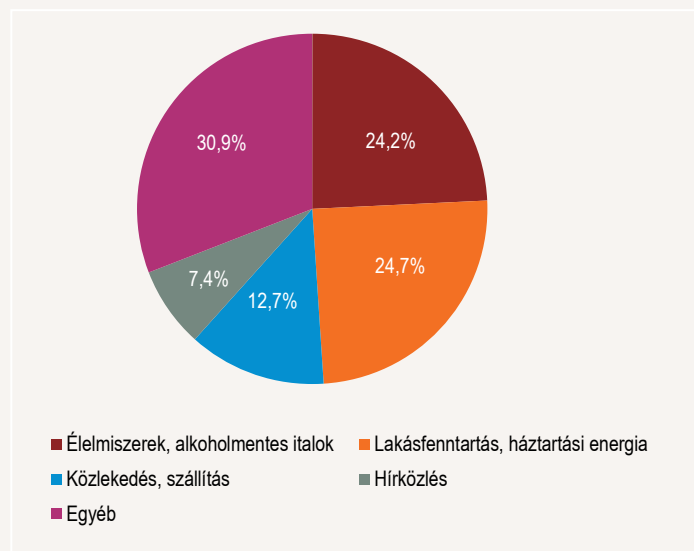
A rezsicsökkentés következtében a lakásfenntartás és háztartási energia fogyasztói ára csökkent a legnagyobb mértékben (9,3%-kal), folyó áron pedig 5,1%-kal estek vissza a háztartások ilyen jellegű kiadásai, miközben az elektromos energia-, gáz- és egyéb tüzelőanyag-kiadások 11,2%-kal csökkentek. Volumenben a lakásfenntartási és háztartási energiafogyasztás 4,7%-kal nőtt a vizsgált időszak alatt, ezen belül az elektro-

mos energiára, gázra és egyéb tüzelőanyagokra fordított kiadások összehasonlító árakon gyakorlatilag nem változtak, míg reálértéken a lakáskarbantartás és -javítási költségek 41,2, a vízellátási és egyéb lakásszolgáltatási kiadások 9,8%-kal nőttek.

A szeszes italok és dohánytermékek fogyasztásának volumene 3%-kal csökkent, ezen belül a szeszes italok fogyasztása összehasonlító áron 7,1%-kal nőtt, míg a dohányárak fogyasztása jelentősen – reálértéken 10,5%-kal – visszaesett. Ez a tendencia a dohánykereskedelem átalakítása után indult és a vizsgált időszakban is folytatódott, bár a visszaesés üteme kissé lassult. 2014 I. félévében is az előző évekhez hasonlóan a szeszes italok és a dohánytermékek drágultak a legnagyobb mértékben (9,2%-kal), ezen belül a dohánytermékek 18,9%-kal. Mintegy 14%-kal csökkent a cigarettavásárlások volumene, míg a cigarettadohány- és pipadohány-vásárlásra összehasonlító áron, a 2013. I. félévhez képest 8,6%-kal többet fordítottak a háztartások. A hagyományos kiszerezésű cigaretta aránya a dohánytermék-fogyasztáson belül 79,4% volt, az egy évvel ezelőtti időszakhoz képest 3,3 százalékponttal csökkent.

1. ábra

A háztartások egy főre jutó havi kiadásának szerkezete, 2014. első félév, %

A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete némiképp átalakult. Alapvetően a rezsiköltségek mérséklésének következtében **2,3%-kal csökkent a lakásfenntartás és háztartási energia összkiadáson belüli aránya**, illetve az élelmiszerekre és alkoholmentes italokra fordított kiadások aránya is mérséklődött, 0,2%-kal. A háztartások a felszabadult forrásaikból a közlekedési, a hírközlési és egyéb fogyasztási pluszigényeiket elégítették ki. Összességében nőtt a háztartások fogyasztásában azon kiadásoknak az aránya, amelyet az alapvető – az étkezéssel, lakhatással, munkába, iskolába járással kapcsolatos – szükségletek kielégítése után szabadon felhasználhattak (37,0%-ról 38,3%-ra).

A háztartások havi fogyasztása az alsó és a felső jövedelmi ötödben

A legrosszabb és a legjobb anyagi helyzetben lévő háztartások fogyasztási színvonala közötti különbségek 2014 első félévében valamelyest csökkentek, de még így is jelentősek. Míg a legalsó jövedelmi ötödbe tartozó háztartások fogyasztása az átlagos fogyasztási szint felét alig haladja meg, addig ez az arány az ötödik ötödben 1,8-szoros. A középső jövedelmi ötödbe tartozó háztartások fogyasztása havi 71,3 ezer forint, 7,1%-kal több az átlagos fogyasztásnál, és csak szeszes italokra, dohányárakra, kultúrára, valamint vendéglátásra és szálláshely-szolgáltatásra költöttek az átlag alatt. A legkedvezőbb anyagi helyzetű háztartások a nem alapvető szükségleteiket (ruházkodási, lakberendezési, kulturális, oktatási, vendéglátási igényeiket) is magas színvonalon tudják kielégíteni, e kiadások összege az átlag legalább kétszerese (a legnehezebb körülmények között élő háztartások költségeinek 5–8-szorosa). A legrosszabb helyzetben lévő háztartásoknak a nem alapvető szükségletek kielégítésére fordított kiadásai a legalacsonyabbak, az átlagosnak pedig mindössze a felét-harmadát teszik ki.

2. tábla

A háztartások egy főre jutó havi kiadása az országos átlaghoz viszonyítva az alsó, a középső és a felső jövedelmi ötödben fogyasztási főcsoportok szerint, 2014. első félév

(%)

Fogyasztási főcsoportok	1. ötöd	3. ötöd	5. ötöd
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	67,9	109,2	143,2
Szeszes italok, dohányárak	71,3	93,1	169,0
Ruházat és lábbeli	39,9	108,6	221,8
Lakásfenntartás és háztartási energia	58,7	106,9	171,3
Lakberendezés, háztartásvitel	41,4	104,9	231,9
Egészségügy	39,6	125,5	188,1
Közlekedés, szállítás	43,0	105,3	197,9
Hírközlés	56,1	102,7	179,6
Kultúra, szórakozás	32,7	101,0	274,7
Oktatás	51,7	90,1	212,4
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	40,0	90,2	263,5
Egyéb termékek és szolgáltatások	38,7	119,7	193,9
Mindösszesen	53,6	107,1	183,8

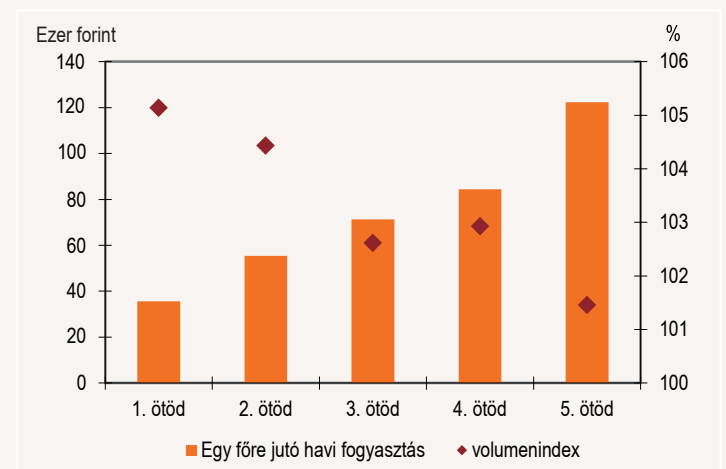
Jelentősen különbözik viszont a háztartások fogyasztásának dinamikája 2013 és 2014 első félévei között az egyes jövedelmi ötödkben. A két alsó jövedelmi ötödben lévő családok fogyasztása volumenben nagyobb mértékben nőtt, mint a magasabb jövedelemmel rendelkező háztartásoké. Mindez a családi adókedvezmény rendszerének 2014. évi változtatásával magyarázható, ami lehetővé teszi, hogy az alacsonyabb keresetűek a járulékalapjuk terhére is igénybe vehessék a kedvezményeket.

Az alsó jövedelmi ötödkhöz tartozó háztartások helyzetének javulását jelzi az is, hogy a legnehezebb helyzetben lévő háztartásoknak – összehasonlítva az átlaghoz – csak két fogyasztási főcsoportban csökkent a volumenben a fogyasztásuk, míg tíz főcsoportban nőtt. A 2. és 3. ötödhöz tartozó családoknál kilenc főcsoportban, a 4. ötödbe tartozóknál hét főcsoportban, végül a legjobb körülmények között élőknek nyolc főcsoportban nőtt a fogyasztásuk volumene. A rosszabb jövedelmi helyzetű háztartások relatíve javuló körülményeit mutatja az is, hogy az alsó három jövedelmi ötöd fogyasztása volumenben több főcsoportban is nagyobb mértékben bővült, mint a magasabb jövedelműeké, így pl. a ruházati és lábbeli; az egészségügyi; illetve részben az oktatási és a közlekedési kiadások esetében.

Országosan csak a szeszesital- és a dohányáru-fogyasztás volumene csökkent. Figyelemre méltó, hogy csak a legjobb körülmények között élők szeszesital- és a dohányáru-fogyasztása úgy nőtt (5,1%-kal), hogy kevesebb szeszes italt (3%-kal) és több dohányterméket vásároltak (13,6%-kal). Az alsó négy jövedelmi ötödben ezzel ellentétes tendencia érvényesült, a dohányvásárlás reálértéken 10,7–17,4%-kal csökkent, míg az alkoholfogyasztás 0,5–19,6%-kal nőtt. A jelentős fogyasztóiárnövekedés és a dohánytermékek értékesítési hálózatának átalakulása következtében csak a legfelső jövedelmi ötödben lévő háztartások dohányzási szokásai nem változtak, sőt dohánytermék-vásárlásaikon belül is emelkedett a készen vett cigaretta aránya. A dohánykereskedelem átalakítása és a folyamatos áremelkedések következtében a legszegényebb háztartások cigarettavásárlásai 17,4, egyéb dohányvásárlásai 7,2%-kal csökkentek reálértéken.

2. ábra

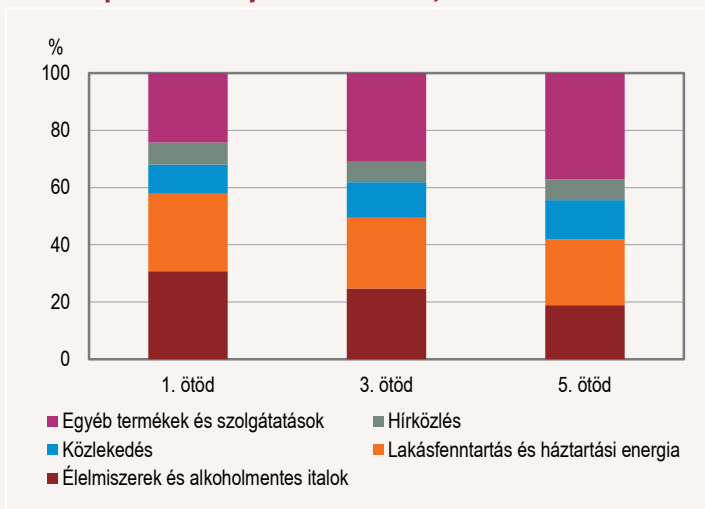
A háztartások egy főre jutó havi összes kiadása és változása az előző év azonos időszakához képest összehasonlító áron, jövedelmi ötödönként, 2014. első félév

A lakásfenntartás és a háztartási energiafogyasztás volumene mindegyik jövedelmi csoportban nőtt (0,8–6,6%-kal), ami többnyire azzal függ össze, hogy az elmúlt egy év alatt a háztartások lényegesen többet költöttek lakásfenntartási szolgáltatásokra (lakáskarbantartásra és -javításra, illetve lakbérre). Csak az energiafogyasztás alakulását vizsgálva is megállapítható, hogy az alsó három jövedelmi ötöd háztartásai növelték fogyasztásukat volumenben (1,0–6,4%-kal), míg a legjobb körülmények között élő háztartások (4–5.ötöd) csökkentették (2,0–4,5%-kal). A nehezebb körülmények között élők közül többen fűtenek fával, szénnel, amelyeknek ezen időszak alatt nem csökkent hatóságilag az ára.

A háztartások jövedelmi helyzete jelentősen meghatározza a háztartások **fogyasztási szerkezetét** is. Minél alacsonyabb jövedelemmel rendelkezik egy háztartás, kiadásainak annál nagyobb hányadát fordítja a lakásfenntartáshoz szükséges alapszükségeit kielégítésére, így az élelmiszerekre és a lakásfenntartásra. 2014 első félévében az alsó jövedelmi ötödben élők élelmiszerekre és lakhatásra fordították az összes kiadásuk 57,8%-át, a középső jövedelmi ötödhöz tartozók a 49,4%-át, míg a legjobb anyagi körülmények között élő háztartások a 41,9%-át. Az előző év azonos időszakához képest csökkent az alapvető kiadások aránya az összkidáson belül, kivéve a legfelső ötödben élő háztartásokat, amelyek esetében kissé mértékben nőtt. Ha a munkába és iskolába járást is besoroljuk az alapszükségelemek közé, akkor az alsó három jövedelmi ötödbe tartozó háztartások fogyasztásában nőtt a szabadon felhasználható kiadások aránya (0,3; 0,8; és 1,8 százalékponttal), míg a két felső ötödben csökkent: 0,4 és 1,6 százalékponttal.

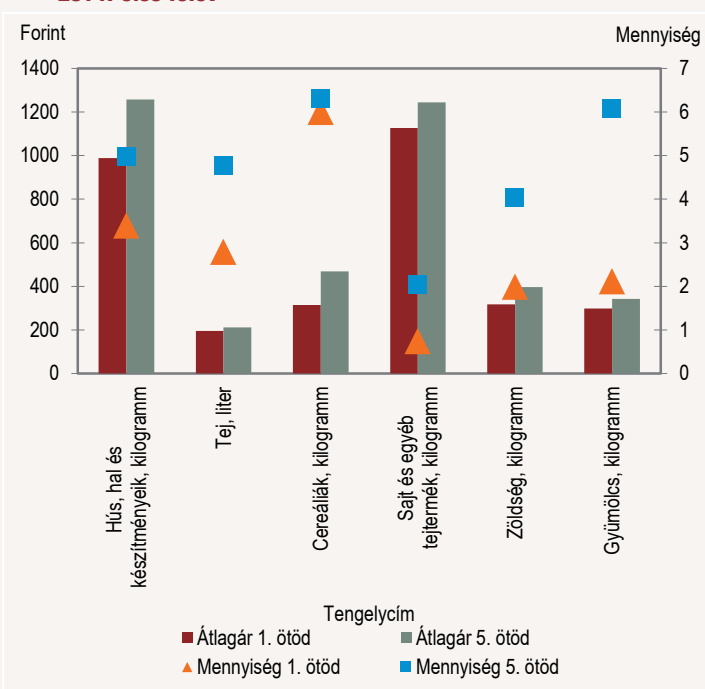
3. ábra
A háztartások egy főre jutó havi kiadásának szerkezete az alsó, a középső és a felső jövedelmi ötödben, 2014. első félév

Élelmiszere az alsó négy jövedelmi csoportban többet költöttek a háztartások, mint 2013 azonos időszakában, és mivel az élelmiszerek fogyasztói ára is mérséklődött a 2013. első félévihez képest, így a legtehetősebb családok kivételével nőtt a háztartások élelmiszer-fogyasztásának volumene is. Az elfogyasztott élelmiszerek mennyiségének vizsgálata azt mutatja, hogy az alsóbb négy ötödbe tartozó háztartások táplálkozásának minősége javult. Nőtt e háztartásoknál az egy főre jutó gyümölcsfogyasztás (míg a legfelső ötödben csökkent), továbbá többnyire nagyobb mértékben nőtt a zöldségfogyasztásuk is, mint a jobb anyagi helyzetű háztartásoké. Az alacsonyabb tápértékű burgonya- és cereáliafogyasztásuk pedig többnyire nagyobb mértékben csökkent, mint a legjobb helyzetű háztartásoké. Így relatíve javult a legrosszabb helyzetben lévő háztartások helyzete, több termékcsoporthoz képest is csökkent az élelmiszerek fogyasztásában mutatkozó hátrá-

4. ábra

A háztartásban fogyasztott élelmiszerek egy főre jutó havi mennyisége és átlagára az alsó és a felső jövedelmi ötödben, 2014. első félév

nyuk (a sajt és egyéb tejtermékekénél 0,2, a zöldségeknél 0,1 és a gyümölcsökénél 0,5 kilogrammal). A közeledés ellenére még így is jelentős az eltérés a szegényebb és a módosabb családok étkezése között. Ez egyrészt a fogyasztott mennyiségekben mutatkozik meg, ugyanis az étletlenülag fontosabb táplálékokból, így húsféléből 1,5-szer, sajtból és egyéb tejtermékből 2,8-szor, zöldségből 2-szer, gyümölcsből 2,9-szer annyit fogyasztanak fejenként és havonta a leggazdagabb háztartások, mint a legrosszabb anyagi helyzetben élők. Másrészt a jobb anyagi körülmények között élők a táplálékos és egészségesebb élelmiszerekből nemcsak többet tudnak fogyasztani, hanem jobb minőségű, magasabb árú termékeket vásárolnak, míg a szűkösebb anyagi lehetőségekkel rendelkezők szükségleteiket az olcsóbb termékekkel elégítik ki.

A háztartások havi fogyasztása a település típusa szerint

Jelentősen eltér a különböző településtípusok lakosságának jövedelmi helyzete: a Budapesten élők kétharmada, a megyei jogú városokban lakók fele a felső két jövedelmi ötödbe tartozik, míg az egyéb városokban és a községekben lakó háztartások közel fele, illetve 57%-a az egy főre jutó jövedelmük alapján az alsó két ötödbe sorolható be.

Nagyrészt a jövedelmi különbségekkel magyarázható a település nagysága és az ott élők fogyasztási színvonala között fennálló szoros összefüggés. A budapestiek személyenként, havonta 89,3 ezer forintot, a megyei jogú, illetve egyéb városokban élők 73,8 ezer forintot, illetve 59,8 ezer forintot, a községek lakói pedig 55,6 ezer forintot költöttek 2014 első félévében havonta. A budapesti háztartások egy főre jutó havi fogyasztása mindegyik fogyasztási főcsoportban a legmagasabb, a megyei jogú városokban élők fogyasztási kiadásai a szeszes ital és dohányárúk kivételével meghaladja a többi vidéken élő háztartásét, és az egyéb városokban élők fogyasztásának szintje 3 főcsoport kivételével szintén magasabb, mint a községekben élő háztartásoké.

3. tábla

Az egy főre jutó havi kiadás országos átlaghoz viszonyított szintje településtípus szerint, 2014. első félév,

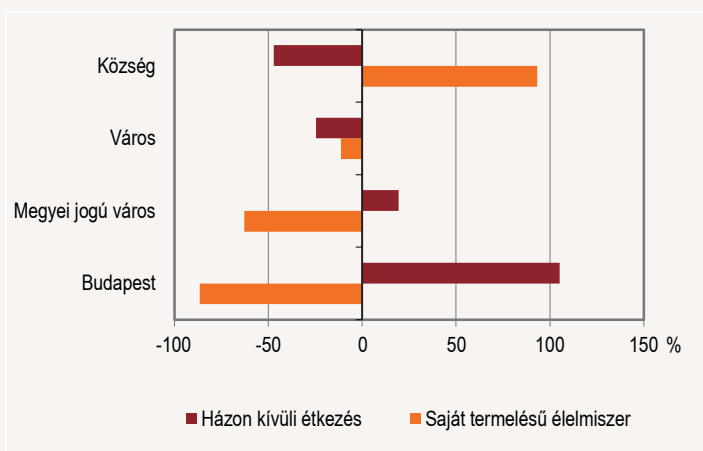
(%)

Fogyasztási főcsoportok	Budapest	Magyei jogú város	Egyéb város	Község
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	107,0	106,7	94,0	97,0
Szeszes italok, dohányárúk	135,9	85,6	90,7	97,6
Ruházat és lábbeli	152,6	123,4	86,5	68,9
Lakásfenntartás és háztartási energia	139,2	111,1	89,0	81,5
Lakberendezés, háztartásvitel	130,4	121,1	86,7	81,8
Egészségügy	121,3	125,7	89,4	81,6
Közlekedés, szállítás	127,7	102,4	94,1	88,8
Hírközlés	144,3	107,4	89,1	81,1
Kultúra, szórakozás	194,9	113,5	76,2	61,3
Oktatás	187,7	102,1	73,4	74,3
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	204,4	118,7	77,7	51,8
Egyéb termékek és szolgáltatások	119,4	130,5	95,0	75,1
Mindösszesen	134,2	110,9	89,9	83,5

A budapestiek az átlagnál kétszer többet költenek házon kívüli, munkahelyi, iskolai és éttermi étkezésre, havonta átlagosan fejenként 5,6 ezer forintot. A házon kívüli étkezés jelentősége a település méretével párhuzamosan csökken: a községekben már csak havonta, személyenként 0,2 ezer forintot költenek erre. A vidéken élő háztartások jellemzően saját maguknak termelnek zöldséget, gyümölcsöt és tenyésztenek állatot. Minél kisebb a település lélekszáma, annál gyakoribb a saját termelésű élelmiszer fogyasztása: a községekben az országos átlag közel kétszerese, ami havonta átlagosan fejenként 2,5 ezer forintot tesz ki.

5. ábra

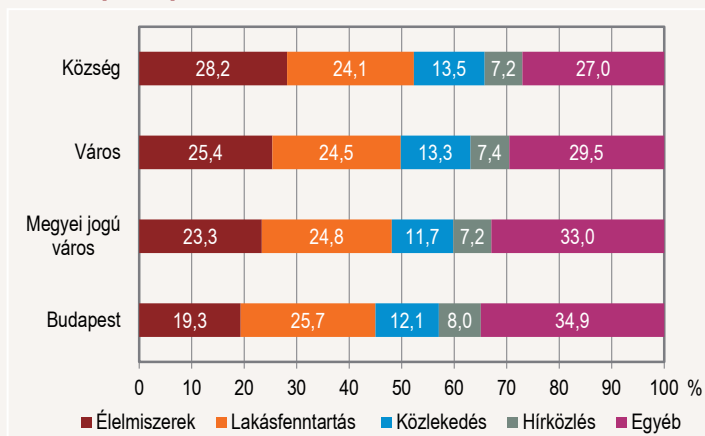
Az egy főre jutó saját termelésű élelmiszer-fogyasztás és a házon kívüli étkezési kiadás eltérése az országos átlagtól településtípus szerint, 2014. első félév

Eltérően alakult az idei első félévben a különböző településtípusokon élő háztartások fogyasztásának dinamikája is. A fővárosban élők leginkább a hírközlésre fordított kiadásaikat növelték, ezt követte a közlekedésre fordított összegek növekedése. A többi településtípus esetében a közlekedési kiadások volumene nőtt a legnagyobb mértékben. A kisebb városokban közel 20%-kal emelkedett, míg a lakásfenntartási kiadások volumene némileg csökkent. A községekben a hírközlésre fordított összegek nagyobb mértékben nőttek, mint a városokban.

6. ábra

A háztartások egy főre jutó havi kiadásának szerkezete településtípusonként, 2014. első félév

A különböző típusú településeken élők fogyasztási szerkezetét összehasonlítva megállapíthatjuk, hogy minél nagyobb településen él valaki, annál kevesebbet költ a fogyasztásán belül élelmiszere, valamint közlekedésre, és jövedelmének egyre nagyobb hányadát fordíthatja az alapvető szükségleteken kívüli javakra, ami elsősorban a jövedelmi helyzetre vezethető vissza. A lakásfenntartásra fordított kiadások aránya mind a négy településtípus esetében hasonló, a fogyasztásnak mintegy negyedét teszi ki. A fogyasztási szerkezet az előző évhez képest is kissé változott, a lakásfenntartási és háztartásienergia-kiadások aránya 2013 első félévéhez képest csökkent, településtípusonként változóan, 1,7–3,7 százalékponttal.

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu